מי שאמר פרק רביעי נזיר כה.

מסורת הש"ס

ג"ר יוחנן הלכה היא בנזיר. כך להומיל ומסומין הן אע"פ שמעורבין הן יפלו לנדבה: מותר נדר יפה לנדבה. והכא נמי כיון דהכי מעות לא לריבי שכבר מת [6] הוו להו מותר ויפלו לנדבה ואין מושמין לדמי חטאת שבהן: אמטו להכי סתומין. תנן דיפלו לנדבה דאין הלכה בידינו אלא מסתומין: אלא לר"ל. דמפיק ליה מן קרא מאי איריא סתומין אפילו מפורשין כיון דמת הוה ליה מותר ואמאי [7] מתי דמי חטאת יבלו ליס המלת: כבר פסקה תנא דבי ר"י. דלמיתה אזלא: רק קדשיך אשר יהיו לך וגו'. מי הן אותן קדשים שהן עכשיו ועתידים להעמיד אחרים תחתיהם שריבה הכתוב אשר יהיו לך הוי אומר ולדי קדשים ותמורתן. ומה הן תקנתן כמו שנאמר לאחריו: תשא ובאת אל המקום. אלא שיהא בהן הכתוב משאר קדשים שעולים אל המקום כדכתיב בפרשת ויקרא [8] אם עולה קרבנו מן הבקר זכר תמים יקריבנו אל פתח אהל מועד [9] וכך כתוב בזבחי שלמים [שם ג]: יכול יעלם לבית הבחירה וימנע מסה מים ומזון. שיכניסם לגיפה בשביל שימותו ת"ל לאחריו עושה [10] הכשר והדם על מזבח ה' אלהיך והכשר בשר אכלת [11] כשם שהרי הוא אומר לך כשם שאתה נוהג בעולה [12] נהוג בתמורתה כדרך שנוהג בשלמים [13] נהוג בולדותיהם. ולדותיהן לגבי עולה לא חשיב דאין עולה באה אלא זכר אבל שלמים אם זכר אם נקבה כתיב וכן נמי באשם ליכא ולד דאינו בא אלא זכר: ת"ל רק. שאין הכתוב מדבר אלא בתמורת עולה [14] ולדות שלמים ולא כולד חטאת ותמורת אשם ודם וזבחיך ישפך דכתיב הוו שלמים: ר"ע אומר אינו צריך. למעט אשם שהרי הוא אומר אשם הוא לה' אלהיך והכשר תאכל לומר לך כשם שאתה נוהג בעולה [15] נהוג בתמורתה כדרך שנוהג בשלמים [16] נהוג בולדותיהם. ולדותיהן לגבי עולה לא חשיב דאין עולה באה אלא זכר אבל שלמים אם זכר אם נקבה כתיב וכן נמי באשם ליכא ולד דאינו בא אלא זכר: ת"ל רק. שאין הכתוב מדבר אלא בתמורת עולה [17] ולדות שלמים ולא כולד חטאת ותמורת אשם ודם וזבחיך ישפך דכתיב הוו שלמים: ר"ע אומר אינו צריך. למעט אשם שהרי הוא אומר אשם הוא לה' אלהיך והכשר תאכל לומר לך כשם שאתה נוהג בעולה [18] נהוג בתמורתה כדרך שנוהג בשלמים [19] נהוג בולדותיהם. ולדותיהן לגבי עולה לא חשיב דאין עולה באה אלא זכר אבל שלמים אם זכר אם נקבה אלא דמי חטאת מעורבין בהן א"ר יוחנן הלכה היא בנזיר ר"ל אמר [1] לכל נדריהם ולכל נדבותם התורה אמרה מותר נדר יהא לנדבה בשלמא לר' יוחנן דאמר הלכה היא בנזיר אמטו להכי סתומין אין מפורשין לא אלא לר"ל לכל נדריהם ולכל נדבותם מאי איריא סתומין אפי' מפורשין אמר רבא מפורשין לא מצית אמרת כבר פסקה [6] תנא דבי ר' ישמעאל [2] רק קדשיך אשר יהיו לך ונדריך בולדי קדשים ובתמורתם הכתוב מדבר מה תקנתן [3] תשא ובאת אל המקום אשר יבחר ה' יכול יעלם לבית הבחירה וימנע מהם מים ומזון בשביל שימותו ת"ל [4] ועשית עולותיך הבשר והדם לומר לך [5] כדרך שאתה נוהג בעולה נהוג בתמורתה [6] כדרך שאתה נוהג בשלמים נהוג בולדיהם יכול אף ולד חטאת ותמורת אשם כן [7] ת"ל רק דברי ר' ישמעאל [8] ר"ע אומר אינו צריך הרי הוא אומר [9] אשם הוא בהוייתו יהא קתני יכול יעלם לבית הבחירה וימנע מהם מים ומזון בשביל שימותו ת"ל ועשית עולותיך אמאי הא ולד חטאת הוא דגמירין בה מיתה אי לאו קרא ה"א ולד חטאת בכל מקום וולדי

מעורבין בהן ואלדכה [5] לקמן מוכחא כשדמי חטאת דוקא מעורב בהן [מז] (נדר) [7] מתקבלה הלכה שיפלו לנדבה אבל אם דמי עולה ושלמים לבד מעורבין יחד לא נאמר בהן שיפלו לנדבה אלא יביא חלין עולה וחלין שלמים: רבי שמעון בן לקיש אומר לכל נדריהם ולכל נדבותם התורה אמרה מותר נדר יהיה לנדבה. וכל קרבנות מזיר בנדר הם בחין ע"י שנדר [8] בנדור ואפילו החטאת וסברא הוא לאוקומי במותר כי האי דבשאר מותר לא משכחת לה דאם הפרים [מעות] לעולה ונתותרו שחולו הבהמות יכול להקריב מהם עולה וכן שלמים כמו שהפרים מתחילה וסברא להעמידם במותר פתוס כי האי חטאת עולה ושלמים מעורבין יחד:

בשלמא לר' יוחנן דאמר הלכה היא בנזיר אמטו להכי סתומין אין מפורשין לא. שכן נשנית הלכה למשה מסיני אלא דרבא לר' יוחנן מכולן חטאת לו מכולן שלמים דלנזירות [1] משמע שפיר למקנת מזיר אבל היכא דמת והיו לו מעות סתומין דיפלו לנדבה דאיירי בהפרים מעות ואמר מעות הללו לקרבנות מזירותי לא יוכל להביא בכולן קרבן אחד דהא קרבנות קאמר הילכך יש במעות הללו דמי חטאת לכך פריך איך יהא בכולן נדבה והלא דמי חטאת מעורבין בהן וכזה מתיישב לשון מתני' דמעילה (דף יח.) המפרש [מעות] לנזירות אין מועלין בהן מפני שרחויין לבא בכולן שלמים [ומיירי מתני'] [2] ובתר הכי מתי מת והיו לו מעות סתומין והא בסתומין איירינן והכי איכעי ליה למימר מת יפלו לנדבה אלא הכא [קא מיירי דאמר דוקא לנזירותי דלא יכול להביא בכולן אחד מקרבנותיו דמשמע [3] אבל קרבנותיו קאמר [4] ולכך קתני בפיפה מת והיו לו מעות סתומין ואפילו נמי אמר אלו לקרבנות מזירותי כולן יפלו לנדבה וכן מוכח מההוא (דלרבא) [דלקמן] (דף מו:) אלו לחטאתי והשאר לשאר מזירותי ומת דמי חטאת יבלו ליס המלה והשאר יביא בחליו עולה ובחליו שלמים ומשמע מסוס דאמר לשאר מזירות דחשבינן ליה כאומר לקרבנות מזירותי אבל אמר והשאר למזירותי ולא לשאר מכולן [5] יעשה מהם עולה או שלמים מכולן

כך פר"י: הגה"ה

הלכה היא בנזיר. הלכה למשה מסיני הוא [דסתומין] יפלו לנדבה אע"פ שדמי חטאת

אלא דמי חטאת מעורבין בהן א"ר יוחנן הלכה היא בנזיר ר"ל אמר [1] לכל נדריהם ולכל נדבותם התורה אמרה מותר נדר יהא לנדבה בשלמא לר' יוחנן דאמר הלכה היא בנזיר אמטו להכי סתומין אין מפורשין לא אלא לר"ל לכל נדריהם ולכל נדבותם מאי איריא סתומין אפי' מפורשין אמר רבא מפורשין לא מצית אמרת כבר פסקה [6] תנא דבי ר' ישמעאל [2] רק קדשיך אשר יהיו לך ונדריך בולדי קדשים ובתמורתם הכתוב מדבר מה תקנתן [3] תשא ובאת אל המקום אשר יבחר ה' יכול יעלם לבית הבחירה וימנע מהם מים ומזון בשביל שימותו ת"ל [4] ועשית עולותיך הבשר והדם לומר לך [5] כדרך שאתה נוהג בעולה נהוג בתמורתה [6] כדרך שאתה נוהג בשלמים נהוג בולדיהם יכול אף ולד חטאת ותמורת אשם כן [7] ת"ל רק דברי ר' ישמעאל [8] ר"ע אומר אינו צריך הרי הוא אומר [9] אשם הוא בהוייתו יהא קתני יכול יעלם לבית הבחירה וימנע מהם מים ומזון בשביל שימותו ת"ל ועשית עולותיך אמאי הא ולד חטאת הוא דגמירין בה מיתה אי לאו קרא ה"א ולד חטאת בכל מקום

אלא לרבי שמעון בן לקיש אפילו מפורשין דיימא מקרא מלא דבר הכתוב ואמאי תני בתמתיתין מפורשין לא:

מפורשין לא מצית אמרת. דיפלו לנדבה דכבר פסקה תנא דבי רבי ישמעאל דולד חטאת מתה ולא לנדבה וה"נ נימא במותר שלה דלאיבוד חזיל ולא לנדבה דהכל נקרא מותר חטאת ולד חטאת כין תמותת חטאת כי [6] הכא דהפרים מפורשין ואיכפר לה בעולה או הביא דמגן במתכת מעילה (דף יח.) היכא דהפרים מעות לנזירותו ומת והיו לו מעות מפורשין כל אלה שאין חטאת עצמן שם מותרות עליהם וה"ה דמלי למימר דהלכה גמירי לה חטאת מתה אלא ניחא ליה לאתויי תנא דבי רבי ישמעאל [דתנא] חטאת מתה עולה ושלמים יקרבו שלמים [7] כל אחד כדיניה כמו במשנתינו דקאמר עולה מיקרב עולה: רק קדשיך אשר יהיו לך. בתמורה ברים פ' אלו קדשים דרים רק קדשיך אלו התמורות אשר יהיו לך אלו הוולדות דלעולה ושלמים גופייהו לא איצטריך שהרי כבר מפורש בריקרא זאת תורת עולה ותורת שלמים: ומאי תקנתן תשא ובאת. בירושלים: יכול יעלם לבית הבחירה וימנע מהם מים ומזון כדי שימותו. כלומר יכניסם כדרך שעושין בולד חטאת וכתמורת חטאת דאזלו ליתיה. פיפה דהאי קרא ודם וזבחיך ישפך והכשר תאכל והיינו שלמים ומיתי ליה האי קרא רק קדשיך לומר לך כדרך שאתה נוהג בעולה כלומר שקריבין למזבח נהוג בתמורתן וכדרך שאתה נוהג בשלמים דסיפיה דקרא אייתי בשלמים דכתיב והכשר תאכל נהוג ונקט תמורה לגבי עולה דחזר לא שייך ביה ולד וגבי שלמים דנקבה נקט ולד: יכול אף ולד חטאת ותמורת אשם וכו'. גבי חטאת נקט ולד שהיא בחה נקבה וגבי אשם תמורה שהוא בא זכר והכי קאמר יכול אף בולד חטאת תנהוג בו דין חטאת ובתמורת אשם דין אשם כלומר שיקרב לשם חטאת ולשם אשם תלמוד לומר רק למעוטי ולד חטאת ותמורת אשם דאיכין ורקין מיעוטין: ר"ע אומר [אינו צריך]. דאיתו מבינא לאשם אלא אשם עצמו: קתני יכול יעלם. כמו אמר מר: ואמאי הא גבי ולד חטאת הוא דגמירי מיתה. דהילכתא גמירי לה דחטאת מתות ואלו הן [ולד] חטאת ותמורת חטאת וחטאת שמתו בעליה ושנתכפרו בעליה בחטר שנתה והואיל ולא חייבי [8] בשלמים ועולה מהיכא מיתי שימותו: אי לאו קרא הוה אמינא ולד חטאת בב"מ. שילקה בגבולין שימותו אבל מעולה ומשלמים יביאם לבית הבחירה: [9] קתני יכול אף ולד חטאת ותמורת אשם כן ת"ל רק הא למה לי קרא [דלא] יקריבו כו': לאשם הוא דאתא. לומר שאינו קרב לאשם לאי אלא קרא הוה אמינא תנהוג בתמורת אשם [כדין תמורת עולה ופריך הא נמי הילכתא] דכל שבחטאת מתה באשם רועה לפי' ר"ש דפירש כל שבחטאת מתה באשם עולה פריך הכי דמשמע [ולאי אלא קרא ה"א ו] דדין תמורת אשם] כדין שנוהג בתמורת עולה דין עולה ולית הילכתא דתמורת אשם לא קריבה אשם אלא עולה ומשני דולאי לחטאת נמי צריך קרא לומר [שאם קרבו] חטאת ואשם קאי עלה בעשה דהכי משמע קרא תמורת עולה וולד [שלמים] יקרב כל אחד במינו [9] האי לשם עולה ואלאי לשם שלמים כדכתיב אשה ונאת ועשית העכבר [ו] [הא] [10] ולד חטאת ותמורת אשם לא תאשה ותקריב לשם חטאת ותמורת אשם לשם [ח] עולה אלא ולד חטאת מתה מהילכתא ותמורת אשם מהילכתא קריב לשם עולה לפירוש רבינו מס דנסמוך לאו [11] הנא מכלל עשה עשה דאי מהילכתא הוה אמינא הילכתא אלא יקריב חטאת ואשם ואי מקריב ליה לא מיחייב קא משמע לן קרא ואי

עולותיך ה"א דהלכה היא בחטאת למות בכל מקום ומתשא ובאת הוה דרש' דשאר ולדי קדשים ימותו בבית הבחירה:

מסורת הש"ס

1) תמורה ח: [ע"ש בכורות יד: ע"ש], 2) שיך לע"ב.

נוסחת הריב"ן

1) דהוה: 2) תנן: 3) יקריב אותו לרצוני לפני ה': 4) תמורת העולה הכשר והדם וגו' והבר ודם ולדי שלמים ובתיך יספך כו': 5) כך נהוג: 6) כך נהוג: 7) כהוייתו יהא:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה יכול יעלם וכו' ועשית עולותיך תמורת עולה הכשר והדם וכו' כדרך שאתה נוהג בשלמים: (ב) ד"ה ת"ל רק וכו' עולה וולדות שלמים: (ג) ד"ה אמאי וכו' דגמרי בה מיתה דנלמד:

הגהות מהר"ב רגשבורג

א) גמ' רבי עקיבא וכו' נהוייתו יהא. נ"ב עי' מ"מ ומתוס' ע"ב ד"ה ר"ש: ב) תוס' ד"ה (בדף הקודם) הנה"ה יפלו לנדבה וכו' מפני שראוין לבא בכולן שלמים ומיירי מתניתין בסתומין כל"ל: ג) באד"ר אמר דוקא לזירותי דלו יכול להביא בכולן אחד מקרבנותיו דמשמע קצת מזירותיו אבל אמר לקרבנות מזירותי לא דמשמע אבל וכו' כל"ל. מ"מ: ד) ד"ה הנה"ה הלכה היא וכו' אם נדר. מי' נדר נמתק וגי"ב נאמר: ה) ד"ה דשב"ל וכו' שנדר בנדור מלא בנדור נמתק. וגי"ב בנדור מ"מ: ו) ד"ה קתני וכו' דדין תמותת אשם. מי' דדין תמותת בתמותת אשם דין אשם: ז) באד"ר כדכתיב תשא ובאת וכו' הכשר הא. מי' הא נמתק. וגי"ב והדם מ"מ: ח) באד"ר ותמותת אשם לשם עולה. מי' עולה נמתק וגי"ב אשם. מ"מ:

הגהות התוספות

1. ל"ל דלזירותי. 2. ל"ל דלא משמע. 3. מיתה קאמר נמתק. 4. מיתת מכולן נמתק. 5. נדל"ל ומדרכה. 6. ל"ל יכין מי. 7. מיתת שלמים נמתק. 8. ל"ל בגמיר. 9. ל"ל מעלותיו. 10. ל"ל והדם, הא מי. 11. ל"ל דלאו.

מוסף רש"י

בולדי קדשים ובתמורתם הכתוב מדבר. דאתא לאשמועינן שיקרבו לחזבח, דאי לשיקר הקדש אתא למה לי למכתב שיעלם לירושלים, הא שמעינן קראי טוטא דאמר לך פן תעלה עולותיך וגו' (בכורות יד:). וימנע מהם מים ומזון. דהא חייקים ליה תשא ובאת (תמורה יז:). ת"ל ועשית עולותיך. והאי קרא אמיך לרק קדשיך (שם).

עין משפט נר מצוה

לא א ב מיי' פ"ג ופ"ד מהלי' תמורה הל"א: לב ג מיי' שם פ"ג הל' ו ופ"ד הל"ב:

תורה אור השלם

1. דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאֶל בָּנָיו וְאֶל כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יַקְרִיב קָרְבָּנוֹ לְכָל נִדְרֵיהֶם וּלְכָל נִדְבוֹתָם אֲשֶׁר יַקְרִיבוּ לְיְיָ לְעֹלָה:
ויקרא כב יח
2. רַק קָדָשֶׁיךָ אֲשֶׁר יִהְיוּ לְךָ וּנְדָרֶיךָ תִּשָּׂא וּבָאתָ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ: דברים יב כו
3. וְעָשִׂיתָ עֹלֹתֶיךָ הַבָּשָׂר וְהַדָּם עַל מִזְבַּח יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְדַם זְבָחֶיךָ יִשָּׁפֵךְ עַל מִזְבַּח יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְהַבָּשָׂר תֹּאכֵל: דברים יב כז
4. וְהִקְטִיר אֹתָם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחָה אִשֶּׁה לֵיהוָה אֵשֶׁם הוּא: ויקרא ז ה

פי' הרא"ש

והלא דמי חטאת מעורבין וכו' ואין יפלו לנדבה הי"ה דהוה מצי למפרך והלא דמי שלמים מעורבין בהן ואין יביאו מדמי שלמים עולות: אמטו להכי סתומים אין מפורשים לא שכן קבלו הלכה למשה מסיני. מפורשים לא מצית אמרת כבר פסקה תנא דבי ר' ישמעאל דולד חטאת ותמורת חטאת למיתה אזלא. וה"ה מתו בעליה ונתכפרו בעליה [6] דהלכה למשה מסיני דכולהו מתות אלא דניחא ליה לאתויי תנא דבי ר' ישמעאל דדריש לה מקראי. וכיון דהחטאת מתה גם המעות כיון דפי' לדמי חטאת יבלו לים המלח: רק קדשיך אשר יהיו לך. בתמורה פ' ואלו קדשים ה"ק קדשיך אלו התמורות. נ"ל מדכתיב והיה הוא ותמורתו יהיה קודש: אשר יהיו לך אלו הולדות. נ"ל משום דקדושים בהווייתן ונולדו קדשים ובתמורה הכתוב מדבר דאילו עולות ושלמים [נוסייהו] כבר נתפרש כל דינם. יכול יעלם לבית הבחירה וימנע מהם מים ומזון בשביל שימותו כדרך שעושין בולד חטאת ובתמורת חטאת דלמיתה אזלא. תלמוד לומר ועשית עולותיך הבשר והדם. ובסיפיה דקרא נמי כתיב ודם זבחיך ישפך [והבשר] תאכל דהיינו שלמים: כדרך שאתה נוהג בעולה תנהוג בתמורתה וכדרך שאתה נוהג בשלמים תנהוג בולדן ותמורתן יכול אף ולד חטאת ותמורת אשם כן. לא הזכיר באשם ולד דאשם בא זכר ומשום דנקט באשם א' נקט בחטאת נמי א': תלמוד לומר רק למעוטי ולד חטאת ותמורת אשם ר"ע אומר אינו צריך מיעוט לאשם: ואמאי והא גבי ולד חטאת הוא דגמירי דהא חטאת מתות הלכה למשה מסיני אבל עולה ושלמים מרגלי הלכתא בחטאת אבל אינהו לא: הוה אמינא ולד חטאת בכל מקום וכו' אי הוה כתיב תשא ובאת ולא הוה כתיב ועשית

---

6) נראה דמפר כתן ת"ל והי"ה דהוי מצי למימר דהלמ"ת כיון דכולהו וכו'.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com